

OVER EEN HALVE SCHELFHOUT

Frank Buunk

Jaren geleden organiseerde Christie's Amsterdam een aantal keren per jaar een veiling onder het motto "Zaterdagochtend. Je dochter rijdt paard. Daarna naar Christie's." Dit was een vooral op particuliere kopers gerichte veiling van kunst en antiek, waarin doorgaans ook zo'n twee tot drie dozijn schilderijen werden aangeboden. Het waren interessante veilingen voor de handel, want wat bleek, er kwamen nauwelijks particulieren die écht koopgeïnteresseerd waren. Moeder kwam wel, maar moest denk ik wachten totdat vader -met portemonnee- de dochter van het paard geholpen had, zodat hij stevast pas kwam opdruiven als de veiling al was afgelopen. Het speciale van die veilingen was dat de kijkdag tot 12 uur duurde en dat het daarna direct veilen was.

Linker helft

Rechter helft

Vals 'wintertje'?

In oktober 1988 kwam er op een van deze 'Saturday Sales' een wintertje ter veiling dat beschreven stond als 'Circle of Andreas Schelfhout', paneel, 31 x 23 cm. Christie's geloofde niet in de echtheid van dit paneeltje. Half terecht, zoals later zou blijken. Hoewel het voorgaande lot, een kapitaal doek van Schelfhouts kleindochter Margaretha Roosenboom: 'Liggende stokrozen met een hommeltje' mij veel meer interesseerde, noteerde ik het schilderijtje als vreemd, maar wel echt. Ik herinner mij dat het voor een Schelfhout een heel ongewone compositie was. Maar de kleuren en de penseelvoering waren zo onmiskenbaar 'vroeg-Schelfhout' dat ik besloot te bieden en in de catalogus bij de door Christie's gegeven lage schatting van f.4.000 tot f.6.000 een bedrag van f.23.000 neerschreef. Terwijl ik aan het eind van de ochtend weer terug naar de galerie ging, wij hadden een expositie, bleef een van onze medewerkers achter om de biedingen te doen. De hamer viel op slechts f.6.400 en mijn medewerker belde me direct enthousiast op om verslag te doen. Ook de Roosenboom hadden wij kunnen bemachtigen en wel voor slechts f.21.000.

Een gretige klant

Ik was net bezig met een cliënt, een oude heer die ik had moeten vertellen dat de drie wintertjes

van Schelfhout die de expositie rijk was, verkocht waren. Na het telefoontje kon ik de klant dus vertellen dat er zojuist een was aangekocht en dat we hem maandag zouden schoonmaken zodat hij hem dinsdag kon komen bekijken. Op dinsdagmorgen deed ik de galerie open en wie stapt er als eerste binnen: de oude heer, razend benieuwd naar het wintertje van Schelfhout. Ik belde ons atelier. Men zat daar met een probleem dat eigenlijk nooit voorkwam bij werk van deze meester. Tijdens het schoonmaken waren, ondanks de gebruikelijke voorzichtigheid, de figuren en de signatuur iets dunner geworden. Er was wat van het toplaagje verdwenen... Ik liet het paneeltje komen, maar vertelde de cliënt dat het schilderij nog niet definitief te koop was wegens een restauratieprobleem. De man vond het schilderijtje echter prachtig. 'Helemaal wat ik zoek', zei hij en ook de prijs die ik had gequoteerd beviel hem zeer. Hij was nauwelijks van de koop af te houden. Ik wilde echter eerst weten wat er nu precies aan de hand was. Nog steeds overtuigd van de volle echtheid van het paneeltje, was ik aanvankelijk nogal boos op degene die met het schoonmaken zomaar de signatuur en de stoffering had aangetast, met een devaluatie van de waarde van de Schelfhout als gevolg. Onterecht, want toegevoegde (res-

tauratie)verf kan met het schoonmaken heel snel oplossen.

"Opgeschmukt"

Nadat de cliënt vertrokken was ging ik op speurtocht. Ik liet het paneeltje zien aan een collega die mij nog diezelfde middag op-

'Hoe bedoelt u dat het schilderij iets groter is geweest', zei de man

belde met het nieuws: 'Frank, ik heb hier in mijn archief een foto uit en oude veilingcatalogus van de héle Schelfhout! Jij hebt alleen maar de rechter helft. De signatuur is vals, de figuren zijn er later opgezet, maar verder is het een echte Schelfhout!' Ik werd hier niet goed van. Wat moest ik nu tegen die oude heer zeggen? Na enig nadenken en overleg met mijn vrouw en mijn medewerkers besloot ik hem op te bellen. Ik zou de man voorzichtig zeggen dat het schilderij wegens conditionele omstandigheden niet kon worden verkocht door onze zaak. Na een minuut met hem aan de lijn sloeg hij al door. 'Hoe bedoelt u dat het schilderij iets groter is geweest', zei de man. 'Mijnheer, het was twee keer zo groot. Ik heb u de ene helft aangeboden. De originele signatuur zat op de andere helft en de figuren zijn helaas niet van Schelfhout', antwoorde ik. De man bleef aardig. 'Ik blijf het toch een intrigerend werkje vinden. Wat kost het nu?' En ik:

'Sorry mijnheer, ik kan het nu niet meer verkopen via onze zaak.' De man kocht kort nadien een ander schilderij en keek nog even meewarig naar zijn 'halve' Schelfhout. Ik was er inmiddels achter gekomen waar het halve schilderijtje voor het eerst was aangeboden: tien jaar daarvoor, in 1978, op een expositie van dezelfde handelaar...! Ook de andere helft was met enige toevoegingen 'opgeschmukt'. Over het hoe en waarom van deze moord op een Schelfhout ben ik nooit iets te weten gekomen. De handelaar in kwestie zie ik er eigenlijk nog steeds niet voor aan dat hij persoonlijk de zaag ter hand nam. Was het vroeger eens verduisterd? Dat lijkt me een heel pau-

sibel motief. Immers winstbejag zal niet hebben gespeeld. De twee helften hebben wegens compositorische gebreken immers een veel lagere waarde dan als geheel.

Het paneeltje heeft een klein jaar, weggeborgen in 'de kist' waarin wij de in te lijsten kleine werken bewaren, dienst gedaan als anecdote. Menigeen heeft de klucht toentertijd al van ons gehoord. Totdat de oude heer weer eens contact met ons opnam. 'Heeft u dat Schelfhoutje nog?' Hij had het werk nooit vergeten. Natuurlijk moest er wel wat aan de prijs gedaan worden. Nou dat kon. Voor minder dan de helft van de oorspronkelijke calculatie heeft hij het paneel grif gekocht.

Frank Buunk

FOTOGRAFIE

René de Caluwé
Latijns Amerikalaan 62
2622 B.C. Delft
tel. 015 - 2 617100
06 - 52 625 663

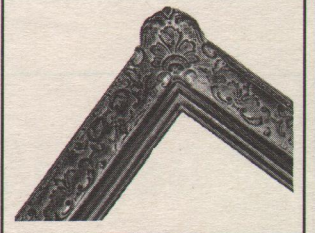
Reproducties van:
Schilderijen, Grafiek etc.

Fotografie van:
Zilver, Glas, Plastieken en
Antieke meubelen, Maquettes
en Architectuur.

Digitale beeldbewerking van
Dia- en Negatiefmateriaal.

Opname bij U aan huis, of in
de studio.

Bel voor een vrijblijvende
prijsofferte!

• LOES & REINIER •
INTERNATIONAL CERAMICS

**PORSELEIN
TENTOONSTELLING**
23 maart t/m 20 april
met
**Peter Lane
Margaret O'Rorke
Ann Linnemann
Inke Lerch**

OPEN: WOT/M ZA:
11.00-17.30 UUR

KORTE ASSENSTRAAT 15
7411 JP DEVENTER
0570-613004

BOTENHUIS DORDRECHT GEVEILD

Op 20 april aanstaande zal bij het veilinghuis Mak te Dordrecht een grote collectie nautische antiequiteiten geveild worden. Zo worden o. a. scheepsmodellen, een compleet salon (gemaakt voor een passagiersschip van de Swan & Hunter werf uit 1920) en het botenhuis van de Koninklijke Dord-

sche Roei- en Zeilvereniging verkocht. Ook het komphuis van de eerste Veendam -Holland-Amerikalijn zal dan worden geveild.

Naast deze veiling zal op zaterdag 19 april in de Nieuwe Haven een historische show worden gehouden met materiaal van de Roei en Zeil.

A. Schelfhout, Wintergezicht met figuren, paneel, gesigneerd, 36 x 48 cm.

*S. De Bruijn
Antiques en Fine Art*

S. de Bruijn Antiques en Fine Art
Gekend om zijn regelmatige import van mooie en eerlijke 18e en 19e eeuwse
Engelse meubelen en decoratieve elementen.
Speciaal voor handelaren en decorateurs

GLOBE WERNICKE CO stapelbare boekenkasten leveren wij uit voorraad
met het oude glas en de originele tinten.
Ook kunnen wij Uw kantoor of werkkamer volledig inrichten anno 1900.

SIMON DE BRUIJN RIJKSWEG 417 - 3650 DILSEN BELGIE.
Op afspraak tel/fax 0032 89 755065 - mobile 0032 75 765086
of op goedgeeluk maar dan niet op Zondag en Maandag.

WAAR. Rijksweg Eindhoven/Maastricht afslag Maaseik (B) over de grens
(Maas) linksaf einde links dan na 7 km in de bocht aan de linker kant.